

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ ÎN PERIOADE DE CRIZĂ ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING IN TIMES OF CRISIS

Autor: Ruxanda HAREA

harea.ruxanda@ase.md

ORCID ID: 0009-0008-6687-7186

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Ruslan HAREA

conf. univ., dr., Academia de Studii Economice din Moldova

harea.ruslan@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0098-6837

Abstract. *Economic crises significantly impact accounting and financial reporting, requiring adjustments in standards, asset valuations, and risk assessments. This study analyzes the effects of recent economic downturns on accounting practices, focusing on IFRS and GAAP adaptations, regulatory responses, and corporate strategies for transparency and sustainability. The case study on the aviation industry illustrates the practical consequences of financial crises on asset impairment, liquidity management, and financial disclosures. The findings highlight the growing role of digitalization and sustainable reporting in strengthening financial resilience. Future accounting practices must integrate advanced technologies and adaptive reporting frameworks to navigate economic uncertainties effectively.*

Keywords: *accounting, financial reporting, economic crisis, IFRS*

JEL: *M41, G01*

Introducere.

Crizele economice din ultimii ani, în special pandemia COVID-19 debutată în 2020 și turbulențele financiare și inflaționiste care au urmat, au avut un impact semnificativ asupra contabilității și raportării financiare la nivel global. Pandemia a provocat cea mai severă recesiune economică de după al Doilea Război Mondial, cu scăderi abrupte ale PIB-ului și perturbări fără precedent în activitatea companiilor [1]. *Actualitatea* temei rezidă în necesitatea de a înțelege modul în care astfel de șocuri economice bruște influențează practicile contabile și calitatea informațiilor financiare prezentate investitorilor.

Scopul cercetării este de a analiza în detaliu modul în care crizele economice recente (ultimii 5 ani) au afectat contabilitatea și raportarea financiară a entităților, precum și răspunsul profesiei contabile și al organismelor de reglementare la aceste provocări fără precedent. Se urmărește evidențierea adaptărilor efectuate în standardele și practicile de raportare, precum și a lecțiilor învățate pentru viitor.

Obiectivul principal al cercetării este analiza modului în care crizele economice recente au influențat contabilitatea și raportarea financiară, evidențiind ajustările efectuate în standardele contabile, impactul asupra companiilor și soluțiile adoptate pentru menținerea transparenței și conformității. De asemenea, studiul explorează răspunsul organismelor de reglementare și al profesioniștilor contabili în fața incertitudinii economice generate de recesiuni.

În vederea atingerii acestui deziderat, a fost realizat un studiu exploratoriu bazat pe cercetarea descriptivă. Au fost utilizate mai multe metode de cercetare, printre care analiza bibliografică (Google Scholar, Scopus, Web of Science), sinteza, metoda comparației și metoda istorică. Pentru a identifica publicații relevante, au fost utilizate platforme specializate, bazate pe criterii precum utilizarea sintagmei „accounting economic crisis” în titlul, rezumatul sau cuvintele-cheie ale publicațiilor. Analiza a inclus lucrări academice, rapoarte ale firmelor de audit și organisme de

reglementare (IASB, FASB, ESMA) din ultimii cinci ani, pentru a oferi o perspectivă actualizată asupra subiectului. Studiul de caz inclus în cercetare se bazează pe date financiare publice și rapoarte de audit ale companiilor afectate de criză, cu scopul de a ilustra impactul concret al recesiunii asupra raportării financiare.

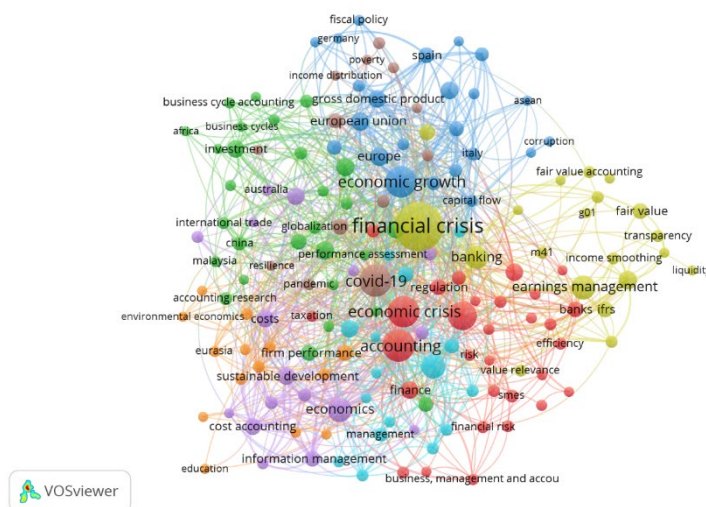

Figura 1. Reprezentare grafică a clusterelor tematice asociate crizelor financiare

Sursa: elaborat de autor în baza analizei bibliometrice utilizând instrumentul VOSviewer

Figura 1 confirmă faptul că raportarea financiară în perioade de criză nu poate fi analizată izolat, ci este interconectată cu reglementările contabile, factorii macroeconomici și strategiile de sustenabilitate. De asemenea, clusterul evidențiază importanța unor concepte precum transparența, managementul riscurilor și adaptabilitatea normelor contabile în contextul unor șocuri economice majore.

Conținut de bază. Crizele economice bruște exercită o presiune puternică asupra principiilor și estimărilor contabile. În perioadele de declin sever al activității, companiile se confruntă adesea cu indicatori de depreciere pentru activele lor. De exemplu, pe durata pandemiei COVID-19, multe firme au fost nevoite să recalculeze valoarea activelor imobilizate și a fondului comercial, pe fondul scăderii fluxurilor de numerar estimate. Totodată, companiile au fost nevoite să evalueze cu atenție continuitatea activității. Conform IAS 1, conducerea trebuie să evalueze dacă există incertitudini semnificative privind abilitatea entității de a-și continua activitatea pentru cel puțin 12 luni de la data raportării [2]. De asemenea, volatilitatea piețelor financiare însoțită de prăbușirea cotațiilor unor active a influențat contabilitatea prin necesitatea recalculării valorii juste. IFRS 13 impune ca, la evaluarea la valoare justă, societățile să dezvăluie tehnicile de evaluare și ipotezele utilizate, precum și sensibilitatea rezultatului la schimbarea ipotezelor [3]. În 2020, companiile au trebuit să analizeze atent dacă prețurile de piață și alte date la data bilanțului reflectau situația tranzitorie sau de durată cauzată de COVID-19. Adesea, a fost necesară utilizarea unor inputuri neobservabile (nivel 3) în evaluări și aplicarea de ajustări post-model pentru a reflecta corect așteptările pieței în condițiile respective.

Un alt efect direct al crizelor este creșterea riscului de credit și a pierderilor așteptate. În perioade de recesiune, șomajul și insolvențele cresc, ceea ce afectează recuperabilitatea creanțelor companiilor. Standardele moderne precum IFRS 9 impun recunoașterea pierderilor așteptate din deprecierea activelor financiare încă din faze incipiente. Pandemia a îngreunat aplicarea acestui model, deoarece estimarea pierderilor așteptate a devenit extrem de incertă. IFRS 9 cere utilizarea celor mai bune informații disponibile – istorice, curente și previziuni pe viitor – fără a se baza mecanic pe modele care poate nu mai sunt valabile în noile condiții [4].

În fața acestor efecte, companiile și profesioniștii contabili au realizat o serie de ajustări și adaptări în modul de raportare financiară, pentru a oferi o imagine fidelă în noile condiții. În contextul restricțiilor din pandemie, unele active au devenit temporar neutilizate (ex: aeronave ținute la sol, hoteluri închise temporar), iar companiile au trebuit să decidă dacă aceste circumstanțe duc la deprecierea anticipată a activelor. Standardele (IAS 36) cer testarea pentru depreciere atunci când există indicii clare că un activ și-a diminuat valoarea recuperabilă. Prin urmare, multe firme au efectuat teste de depreciere ad-hoc în 2020, actualizând fluxurile de numerar previzionate în condiții de pandemie. S-au raportat astfel cheltuieli de depreciere substanțiale la nivel de industrie – de exemplu, companii aeriene și petroliere au recunoscut pierderi din deprecierea aparatelor vechi sau a fondului comercial aferent achizițiilor anterioare, reflectând scăderea bruscă a cererii. Un caz concret a fost la United Airlines, care în primul trimestru din 2020 a înregistrat cheltuieli speciale de 63 milioane USD, dintre care 50 milioane USD pentru deprecierea drepturilor de trafic pe rutele către China – valoare calculată pe baza fluxurilor de numerar viitoare diminuate drastic de suspendarea zborurilor spre China din cauza COVID-19 [5].

În Europa, cazul Lufthansa este ilustrativ: după ce a primit un pachet de salvare de ~9 miliarde euro din partea guvernului german (pentru o participație de ~20% din acțiuni și un împrumut convertibil), contabilitatea Lufthansa a trebuit să reflecte intrarea statului în acționariat (creșterea capitalurilor proprii) și datoria sub formă de împrumut de stat. De asemenea, Lufthansa a decis scoaterea din uz permanent a unor aeronave vechi (Boeing 747-400, Airbus A340), înregistrând pierderi din depreciere asociate acestor avioane retrase anticipat din exploatare. Flota fiind redusă, compania a ajustat și politica de amortizare pentru a reflecta diminuarea duratei utile a avioanelor care urmau a fi casate mai devreme. Aceste efecte s-au văzut în situațiile financiare consolidate pe 2020, unde Lufthansa a raportat o pierdere operațională record și o scădere a activelor corporale nete, parțial din aceste ajustări.

Concluzii.

Crizele economice recente au demonstrat vulnerabilitățile, dar și capacitatea de adaptare a contabilității și raportării financiare. Ajustările în standarde (ex. IFRS 9, IFRS 16), reevaluarea activelor și consolidarea transparenței au fost esențiale pentru menținerea încrederii investitorilor. Digitalizarea a devenit un factor-cheie în eficientizarea proceselor contabile, iar raportarea sustenabilă câștigă tot mai multă importanță. Studiul de caz a evidențiat impactul direct al recesiunii asupra industriei aviatice, confirmând că flexibilitatea și măsurile proactive sunt critice pentru reziliența financiară. În viitor, contabilitatea va trebui să se adapteze continuu, integrând noi tehnologii și abordări sustenabile pentru a face față incertitudinilor economice.

Referințe bibliografice.

1. KROLL (Duff & Phelps). 2021 U.S. Goodwill Impairment Study. Martie 2022. Disponibil: <https://www.kroll.com>.
2. KPMG. Airlines – Financial reporting implications of COVID-19. Aprilie 2020. Disponibil: <https://home.kpmg>.
3. IFAC. Summary of COVID-19 Financial Reporting Considerations. 2020. Disponibil: <https://www.ifac.org>.
4. IFRS Foundation. IFRS 9 and COVID-19 — Accounting for expected credit losses. Document educațional, 27 martie 2020. Disponibil: <https://www.ifrs.org>.
5. Calcbench Blog. Covid-Related Impairment Charges: United Example. 20 aprilie 2020. Disponibil: <https://www.calcbench.com>.